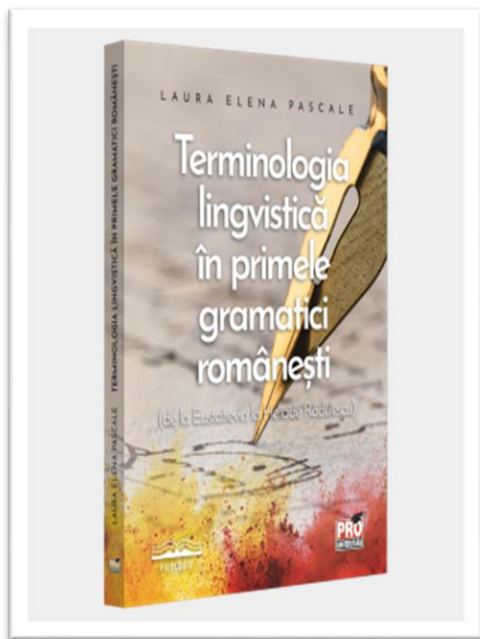

Laura Elena PASCALE, *Terminologia lingvistică în primele gramatici românești (de la Eustatievici la Heliade Rădulescu)*, Editura Pro Universitaria, București, 2023, ISBN 978-606-26-1681-6, 216 p.

Lucrarea doamnei profesoare Laura Elena Pascale, lector dr. la Universitatea „Ovidius” din Constanța, propune inventarierea și analiza, din perspectivă sincronică și diacronică, a termenilor lingvistici ce denumesc noțiunile gramaticale din primele gramatici ale limbii române, scrise în limba română.

Volumul este structurat în nouă capitole care analizează terminologia specializată din primele gramatici românești, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea.

Autoarea include și un glosar de

termeni de specialitate prin intermediul căruia cititorul poate urmări în ce măsură terminologia din perioada studiată se regăsește în terminologia actuală.

Cercetarea se limitează la perioada cuprinsă între 1757 și 1828, de la gramatica lui Dimitrie Eustatievici Brașoveanu, la cea a lui Heliade Rădulescu.

În ceea ce privește selecția gramaticilor, autoarea mărturisește că, în discutarea termenilor,

„am luat în considerație numai gramaticile care ni s-au părut importante în demonstrația noastră de a sublinia frământările și dificultățile care au dus la stabilirea unei terminologii gramaticale apropiate de cea a gramaticilor actuale.”

(p. 9)

Primul capitol descrie cadrul politic, economic, social și cultural din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-

lea, o perioadă caracterizată prin schimbări profunde care dezvoltă influența țărilor Europei Centrale și Apusene asupra provinciilor românești.

Cel de-al doilea capitol se constituie într-o prezentare a primelor gramatici românești, ținând cont de ordinea alcătuirii lor și de circulația mare pe care au avut-o în epocă. Autoarea începe cu *Gramatica slavo-română* a călugărului Staicu, ajungând până la *Gramatica românească* a lui Heliade Rădulescu.

Capitolul al treilea descrie modelele după care au fost alcătuite primele gramatici românești, evidențiind maniera în care s-au impus ideile și orientările culturale, sociale și politice.

Al patrulea capitol este o investigație teoretică asupra terminologiei lingvistice în cadrul stilurilor funcționale, punctul de plecare fiind *Limba română de la primele texte până la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Variante stilistice*, lucrarea semnată de academicianul Gheorghe Chivu. Demersul doamnei profesoare este o demonstrație a faptului că stilurile funcționale se află în strânsă dependență cu nivelul de dezvoltare a culturii dintr-o anumită perioadă istorică, iar acestea sunt supuse permanent transformării. Ele sunt conditionate „de scopul comunicării, de contextual în care se face aceasta, de nivelul cultural al emițătorului și de atitudinea acestuia față de receptor.” (p.12)

În peste 60 de pagini, corespunzătoare capitolelor cinci – nouă, autoarea inventariază și explică termenii lingvistici din domeniul foneticii și ortografiei, al morfologiei, al sintaxei și al punctuației.

Ultimul capitol se constituie într-o prezentare a evoluției terminologiei gramaticale românești; tot aici, autoarea discută despre calcuri lexicali și despre neologisme: adaptarea lor fonetică, încadrarea morfologică a neologismelor, sufixele și prefixele neologice, etimologia multiplă a neologismelor.

Oana Cenac,
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați